

Projekt špecializačného študijného programu v špecializačnom odbore

DETSKÁ PSYCHIATRIA

na podmienky JLF UK v Martine

a) Charakteristika špecializačného odboru a dĺžka trvania špecializačného štúdia

1. Detská psychiatria je špecializačný odbor, ktorý sa zaoberá problematikou duševných porúch detí a mladistvých. Zahŕňa diagnostiku, liečbu, rehabilitáciu, prognózu a prevenciu.
2. Špecializačné štúdium trvá najmenej štyri roky.
3. Špecializačné štúdium nadväzuje na vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v doktorskom študijnom programe v študijnom odbore všeobecné lekárstvo.

b) Rozsah teoretických vedomostí, praktických zručností a skúseností potrebných na výkon špecializovaných pracovných činností

Rozsah teoretických vedomostí

A.

1. etiológia, epidemiológia duševných porúch s analýzou významnosti biologických, psychologických a sociálnych faktorov,
2. psychopatológia duševných porúch so zreteľom na detský a adolescentný vek,
3. poznanie všetkých významných aspektov raného psychomotorického vývoja predškolského veku, mladšieho a staršieho školského veku a špecifiká adolescencie, a všetky faktory, ktoré ovplyvňujú vývoj dieťaťa (kognitívne, emočné, sensorické a sociálne deprivácie, vplyv separácie, vplyv psychicky alebo chronicky somaticky chorého rodiča na dieťa, vplyv rozvodu, výchovy jedným rodičom, problémy spojené s adopciou, náhradná rodinná starostlivosť, reakcie vyvolané krízami a nešťastím, problémy imigrácie a utečencov, psychosomatika a somatogénne stavy, CAN syndróm),
4. diagnostika duševných porúch špeciálne zameraná na detský a adolescentný vek, vrátane pomocných vyšetrení a dotazníkových škál; poznanie rozdielov medzi aktuálnymi klasifikačnými systémami (DSM, MKCH),
5. diferenciálna diagnostika, komorbidita jednotlivých duševných porúch u detí a adolescentov,
6. všeobecné základy psychofarmakológie a zásady racionálnej psychofarmakoterapie s osobitným zameraním na detský a adolescentný vek, zásady biologickej liečby v detskom a adolescentnom veku,
7. poznanie prognostických faktorov a zásady prevencie v detskej psychiatrii a dorastovej psychiatrii, možnosti sociálnej psychiatrie, rehabilitácie u detí a adolescentov s duševnou poruchou, možnosti podpory rodín s psychicky chorým dieťaťom,
8. poznanie princípov všeobecnej a klinickej psychológie ako nástroja na hodnotenie, liečenie a plánovanie koordinácie somatických, sociálnych, psychoterapeutických a pedagogických prístupov liečby a rehabilitačných metód u hospitalizovaných a ambulantných pacientov, metódy psychologického vyšetrenia – základy, základné

poznatky vývojovej všeobecnej a klinickej psychológie, vrátane schopnosti využiť výsledky psychologického vyšetrenia,

9. základy psychoterapie individuálnej, skupinovej, rodinnej, komunitnej, rôzne spôsoby intervencie, vrátane zvládnutia krízových stavov (krízová intervencia pri nešťastiach, hromadnom ohrození, psychická reaktivita detí a mladistvých pri katastrofách a hromadných nešťastiach, organizovanie následnej pomoci pre účastníkov krízy a ich príbuzných),
10. zásady kooperácie so školami, školskými zariadeniami (špeciálne zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, špeciálne výchovné zariadenia) a inými pomáhajúcimi inštitúciami (sociálna kuratela, resocializačné zariadenia, domovy sociálnych služieb v pôsobnosti orgánu štátnej správy), inštitúciami starostlivosti o mládež, spolupráca so zariadeniami psychiatricko-sociálnej starostlivosti (rehabilitačné dielne, chránené bytové spoločenstvá, chránené dielne, chránené domovy pre mládež),
11. základy reedukácie, rehabilitácie a kúpeľnej starostlivosti,
12. dispenzarizácia detí s duševnými poruchami a detí rodičov dispenzarizovaných pre duševnú poruchu,
13. poznanie právnej problematiky (napríklad práva hospitalizovaných detí, ľudské práva so zreteľom na práva psychiatrických pacientov, právo na návštevu detí), súdnoznalecká prax pre detský vek a mladistvý vek v civilných súdnych konaniach a trestných konaniach,
14. expertná činnosť – tvorba expertíznych nálezov, potvrdení, problémy poistenia – posudzovanie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia; právne predpisy týkajúce sa odboru zdravotnej politiky, sociálneho zabezpečenia a sociálnych potrieb (starostlivosť o mentálne, duševne alebo telesne postihnutých, poisťovne a poisťovacie systémy, administratíva a manažment),
15. metodika výskumu – epidemiologické podklady duševných porúch, psychiatrické aspekty verejného zdravotníctva,
16. lekárska informatika, telemedicína, administratíva, riadenie a ekonomika.

B.

1. molekulárna biológia a biochemické základy činnosti centrálnej nervovej sústavy, fyziológia a patofyziológia centrálnej nervovej sústavy, neuropsychológia od raného detstva po špecifiká adolescentného obdobia, neurovizuálne metódy, hlavne pri psychických entitách,
2. najbežnejšie poruchy v pediatrii so špeciálnym zreteľom na detskú neurológiu (základné neurologické syndrómy, mentálne retardácie u degeneratívnych a demyelinizačných ochorení, epilepsie, základné poznatky hodnotenia EEG), diagnostika bežných detských infekčných ochorení, poruchy psychomotorického vývinu, bežné ochorenia gastrointestinálneho, respiračného, vylučovacieho traktu,
3. vrodené determinanty vývoja – otázka chromozomálnych aberácií a vrodených metabolických porúch, ďalšie aspekty genetických porúch, problematika porúch „autistického spektra“,
4. pedopsychiatrické aspekty emočných reakcií somaticky chorých detí a detí s fatálnym ochorením (vzťahy chronicky somaticky chorého dieťaťa k rodičom, súrodencom, vrstovníkom, vplyv hospitalizácie), základy sociálnej pediatrie.

Rozsah praktických zručností a skúseností

Oddiel 1

A. Minimálny počet zdravotných výkonov

1.	Psychiatrické vyšetrenia	
1. 1.	dospelých psychiatrických pacientov	40
1. 2.	detských psychiatrických pacientov	160, z toho:
	1.2.1. organické duševné poruchy	5
	1.2.2. duševné poruchy vyvolané účinkom psychoaktívnych látok	15
	1.2.3. psychotické poruchy	15
	1.2.4. afektívne poruchy	30
	1.2.5. neurotické poruchy, vyvolané stresom, somatoformné poruchy	15
	1.2.6. behaviorálne syndrómy spojené s fyziologickými poruchami	10
	1.2.7. psychosexuálne poruchy, návykové a impulzívne poruchy	5
	1.2.8. mentálna retardácia	10
	1.2.9. poruchy psychického vývinu	25
	1.2.10. poruchy správania a emócií so začiatkom v detstve	30
2.	Riešenia psychiatrických prípadov v pohotovostných službách na pracovisku detskej psychiatrie	10
3.	Elektrokonvulzívna terapia (najmenej 3 na pracovisku detskej psychiatrie)	10
4.	Účasť na komunite a vedenie komunity	70, z toho najmenej:
	a) účasť na komunite na pracovisku detskej psychiatrie	50
	b) vedenie komunity na pracovisku detskej psychiatrie	10
5.	Aktívna spoluúčasť na konziliárnych vyšetreniach	30, z toho najmenej:
	na pracovisku detskej psychiatrie	20
6.	Psychoterapeutická intervencia s pacientom na pracovisku detskej psychiatrie	50, z toho:
	a) podporná	40
	b) účasť na skupinovej psychoterapii	10
7.	Psychoterapeutická intervencia s rodinou	80, z toho najmenej:
	na pracovisku detskej psychiatrie	60
8.	Psychoedukácia	50, z toho najmenej:
	na pracovisku detskej psychiatrie	40
9.	Rozbor výsledkov psychodiagnostického vyšetrenia s klinickým psychológom	10, z toho najmenej:
	na pracovisku detskej psychiatrie	8
10.	Vyšetrenie ambulantných pacientov pod supervíziou	20, z toho najmenej:
	na pracovisku detskej psychiatrie	15
11.	Účasť na súdnych konaniach nedobrovoľných vstupov na psychiatriu	3

12.	Krízová intervencia – intenzívna psychiatria v rámci ambulantného vyšetrenia alebo pohotovostných služieb	10, z toho najmenej:
	na pracovisku detskej psychiatrie	8

B. Praktické skúsenosti

1. vstupný pohovor s rodičmi, odoberanie anamnézy,
2. štandardné psychiatrické vyšetrenie pacienta vrátane potrebných somatických vyšetrení, realizácia psychiatrického hodnotenia, syndromologické zaradenie a diferenciálno-diagnostické úvahy vedúce k stanoveniu nozologickej jednotky, vypracovanie vstupných psychiatrických správ, vedenie chorobopisov, vypracovanie záverečných prepúšťacích správ a odporúčaní,
3. vypracovanie plánu pomocných vyšetrení, terapeutický plán, prognostické zhodnotenie ochorenia,
4. indikácia a využitie pomocných laboratórnych vyšetrení, vrátane využitia psychologických, liečebnopedagogických a iných vyšetrení,
5. všeobecné a špeciálne diagnostické a terapeutické výkony, vrátane moderných zobrazovacích techník (napríklad MR, PET),
6. praktické skúsenosti v psychofarmakoterapii, vrátane elektrokonvulzívnej terapie,
7. vypracovanie návrhu doliečovacích a sociálnych opatrení (reeducácia, rehabilitačný plán),
8. rôzne typy interakcie s dieťaťom z hľadiska správneho psychologického prístupu,
9. interakcia v skupine chorých detí, terapeutická skupina, interdisciplinárna práca v skupine s liečebnými pedagógmi, špeciálnymi pedagógmi, sestrami, fyzioterapeutmi, lekármi fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, sociálnymi pracovníkmi a sociálnymi službami, spolupráca s verejnými i súkromnými organizáciami a inštitúciami,
10. praktické skúsenosti v psychoterapii (dynamickej, kognitívno - behaviorálnej terapii), v krízovej intervencii, individuálnej, skupinovej, rodinnej terapii, v posudkovej činnosti pre rezort školstva, práce a sociálnych vecí, spravodlivosti, s vyhľadávaním literatúry, zdravotná výchova,
11. príprava rodičov na hospitalizáciu psychiatricky chorého dieťaťa, spolupráca v rámci rooming-in,
12. organizácia a riadenie psychiatrickej starostlivosti u detí a mladistvých.

Nácvik techník komunikácie

1. osobnostné predpoklady efektívnej komunikácie,
2. verbálna a neverbálna komunikácia,
3. asertívne zvládanie konfliktov a náročných komunikačných partnerov.

c) Organizačná forma špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium sa začína dňom zaradenia do špecializačného štúdia podľa zostaveného študijného plánu. Pozostáva z praktickej časti a teoretickej časti, pričom praktické vzdelávanie má prevahu. Špecializačné štúdium sa ukončí špecializačnou skúškou, súčasťou ktorej je obhajoba písomnej práce.

d) Rozsah a zameranie odbornej zdravotníckej praxe vykonávanej na jednotlivých pracoviskách zdravotníckych zariadení, jej minimálna dĺžka a časový priebeh

1.	pracovisko detskej psychiatrie (pod vedením detského psychiatra)	34 mesiacov, z toho:
	1. 1. bežné lôžkové oddelenie detskej psychiatrie	24 mesiacov
	1. 2. akútne lôžkové oddelenie detskej psychiatrie	6 mesiacov
	1. 3. ambulancia	2 mesiace (pod supervíziou)
	1. 4. školiace pracovisko vzdelávacej ustanovizne	2 mesiace
2.	pracovisko psychiatrie dospelých	10 mesiacov
3.	pracovisko detskej neurológie	2 mesiace
4.	pracovisko detského vnútorného lekárstva	1 mesiac a 2 týždne
5.	pracovisko detskej anestéziologickej a intenzívnej medicíny	2 týždne

e) Odporúčaná literatúra:

Hosák, L., Hrdlička, M., Libiger, J. a kol. Psychiatrie a pedopsychiatrie. Praha: Univerzita Karlova Nakladatelství Karolinum 2019. 647 s. ISBN 978-80-246-2998-8, ISBN 978-80—246-3011-3 (pdf)

Hort, V. a kol. Dětská a adolescentní psychiatrie. Praha: Portál, 2000. 496 s. ISBN 80-7178-472-9

Pečeňák, J., Kořínková, V. a kol. Psychofarmakológia. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016. 672 s. ISBN 987-80-8168-542-2

Raboch, J. a kol. Psychiatrie. Praha: Karolinum, 2013 (dotlač) . 466 s. ISBN 978-80-246-1985
Psychiatrie. Praha: Galén, 2001. 622 s. ISBN 80-246-0390-X

Kolibáš, E. a kol. Všeobecná psychiatria. Bratislava: UK, 2007. 183 s. ISBN 978-80-223-2388-8
Novotný, V. a kol. Špeciálna psychiatria. Bratislava: UK, 2010. 248 s. ISBN 978-80-223-2624-7

Bleuler, E. Učebnica psychiatrie (Vybrané kapitoly). 15.vyd. Trenčín: Vydavateľstvo F, 1998 (dotlač 2015). 332 s. ISBN 80-967277-6-1

Langmeier, J. a kol. Psychická deprivace v dětství. Praha: Karolinum, 2011. 399 s. ISBN 978-80-246-1983-5

Kolibáš, E. Príručka klinickej psychiatrie. Nové Zámky: Psychoprof, 2010. 304 s. ISBN 978-80-89322-05-3

Jirák, R. a kol. Demence a jiné poruchy paměti. Praha: Grada 2009. 164 s. ISBN 978-80-247-2454-6

Kafka, J. a kol. Psychiatria. Martin: Osveta, 1998. 255 s. ISBN 80-2170-514-0

Höschl, C. a kol. Psychiatrie. Praha: Tigis, 2004. 883 s. ISBN 80-900130-1-5
Ondrejka, I. Depresia v kontexte kvality života. Rožňava: Roven, 2006. 126 s. ISBN 80-89168-15-9

Dušek, K., Večeřová-Procházková, A. První pomoc v psychiatrii. Praha: Grada, 2005. 176 s. ISBN 80-247-0197-9

Kolibáš, E., Novotný, V.: Alkohol, drogy, závislosti. Bratislava UK, 2007. 257 s. ISBN 978-80-223-2315-4

Žucha, I., Čaplová, T. a kol. Lekárska psychológia. Bratislava: UK, 2008. 208 s. ISBN 978-80-223-2439-7

Morovicsová E. a kol. Komunikácia v medicíne. Bratislava: UK, 2011. 210 s. ISBN 978-80-223-3025-1

Raudenská J., Javůrková A. Lékařská psychologie ve zdravotnictví. Praha: Grada 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-2223-8

Beran, J. a kol. Lékařská psychologie v praxi. Praha: Grada 2010. 144 s. ISBN 978-80-247-1125-6

Linhartová V. Praktická komunikace v medicíně. Praha: Grada 2007, 152 s. ISBN 978-80-247-1784-5